

state of world population 2022

SEEING THE UNSEEN

**The case for action in the
neglected crisis of
unintended pregnancy**

Tiivistelmä ja suomennos

Väestöliitto on YK:n seksuaali- ja
lisääntymisterveysjärjestö UNFPAn
kumppani Suomessa.

ALKUSANAT

Maailma, jossa jokainen raskaus on toivottu. Tämä tavoite on UNFPAn toiminnan keskiössä.

Jokaisella ihmisellä on kehollinen itsemääräämisoikeus. Keskeistä sen kannalta on mahdollisuus itse päättää siitä, haluaako tulla raskaaksi, ja jos haluaa, niin milloin ja kenen kanssa.

Jokaisen oikeus päättää vapaasti ja vastuullisesti lapsiluvustaan ja lastensaannin ajankohdasta on tunnustettu monissa kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa viimeisen viiden vuosikymmenen aikana. Sen aikana maailmassa on nähty yksi lähihistorian hienoimmista kansanterveydellisistä saavutuksista, kun tehokkaiden ja nykyaikaisten ehkäisyvälineiden saatavuus on merkittävästi parantunut. Miksi sitten edelleen lähes puolet kaikista raskauksista on suunnittelemattomia?

Vuonna 1994 Kansainvälinen väestö- ja kehityskonferenssi (ICPD) tunnusti, että naisten voimaantuminen, tasa-arvo sekä itsemääräämisoikeus ovat välttämättömiä sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen kannalta. Nykyään nämä tavoitteet ovat kulmakiviä kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 tavoitteiden saavuttamiselle. Siinä tunnustetaan selkeästi seksuaali- ja lisääntymisterveyden sekä sukupuolten välisen tasa-arvon roolit kukoistavamman tulevaisuuden kannalta. Lisäksi se sisältää tarkkoja indikaattoreita naisten ja tyttöjen mahdollisuudesta tehdä tietoisia päätöksiä omista ihmissuhteistaan, ehkäisyn käytöstä ja lisääntymisterveydestään.

Siksi UNFPAn toiminta keskittyy parantamaan tiedon ja palveluiden saatavuutta, jotka mahdollistavat naisten ja tyttöjen lisääntymisoikeuksien ja valintojen toteutumista. Tämä taas tukee sukupuolten välistä tasa-arvoa ja mahdollistaa naisille ja tytöille päätösvallan omasta elämästään ja mahdollisuuden hyödyntää oma täysi potentiaalinsa.

Tiedämme suunnittelemattomien raskauksien laajat negatiiviset vaikutukset yksilön terveydelle, koulutukselle ja tulevaisuudelle sekä terveydenhuoltojärjestelmille ja yhteiskunnille. Kysymys kuuluu: miksei tämä tieto ole motivoinut tekemään enemmän kaikkien kehollisen itsemääräämisoikeuden varmistamiseksi?

Tämän raportin aihe on haastava osittain siksi, että suunnittelemattomat raskaudet ovat niin yleisiä. Lähes kaikilla on jonkinlaista tarttumapintaa aiheeseen, joko oman tai jonkun tutun kokemuksen kautta. Joillekin kyseessä on henkilökohtainen kriisi ja toisille se on onni onnettomuudessa.

Henkilökohtaisen näkökulman lisäksi suunnittelemattomilla raskauksilla on yhteiskunnalliset juuret ja maailmanlaajuiset seuraukset. Tämä ei siis ole raportti suunnittelemattomista vauvoista tai iloisista yllätyksistä. Tämä ei myöskään ole raportti äitiydestä. Tämä ei myöskään ole raportti abortista, vaikka sitä ei voida poistaa keskustelusta, koska yli 60 prosenttia suunnittelemattomista raskauksista päättyy aborttiin. Sen sijaan tämä raportti käsittelee olosuhteita, jotka vallitsevat ennen suunnittelemattomaa raskautta sekä sen useita seuraamuksia, jotka vaikuttavat yksilöihin ja yhteiskuntiin sukupolvien ajan.

Alkuperäinen tutkimus sekä kumppanijärjestöjen uusi tieto osoittavat, että häpeä, stigma, pelko, köyhyys, sukupuolten välinen eriarvoisuus ja monet muut tekijät horjuttavat naisten ja tyttöjen kykyä tehdä omia valintoja, hankkia ja käyttää ehkäisyvälineitä, neuvotella kondomin käytöstä kumppanin kanssa sekä puhua omista toiveistaan ja toteuttaa niitä. Ennen kaikkea tämä raportti herättää huolestuttavia kysymyksiä siitä, kuinka paljon maailma arvostaa naisia ja tyttöjä heidän lisääntymiskykynsä ulkopuolella. Jotta voidaan mahdollistaa naisille ja tytöille täysimääräinen osallistuminen yhteiskuntaan, heillä on oltava välineitä, tietoa, ja valtaa tehdä tällainen perustavanlaatuinen valinta omasta kehostaan itse.

Suunnittelemattomien raskauksien kokonaismäärää on mahdotonta selvittää. Kuitenkin yhä useammat tutkimukset viittaavat valtaviin vaihtoehtoiskustannuksiin – suunnittelemattomien raskauksien ja alhaisempien inhimillisen kehityksen tuloksien yhteydestä ja miljardien dollareiden terveydenhuoltokustannuksista aina sitkeästi korkeisiin vaarallisten aborttien ja niihin liittyvien äitiyskuolemien määrään. Vaarallinen abortti on yksi tärkeimmistä syistä 800 päivittäisen äitiyskuoleman taustalla. Tämä on hintalappu, johon maailmalla ei yksinkertaisesti ole varaa.

Lähestymme kovaa vauhtia vuotta 2030 eli määräaikaan kestävä kehityksen tavoitteille ja UNFPAn omille keskeisille tavoitteille, eli perhesuunnittelun mahdollistamista kaikille, ehkäistävissä olevien äitiyskuolemien, sukupuolistuneen väkivallan sekä

haitallisten käytäntöjen, mukaan lukien naisten sukuelinten silpomisen ja lapsiavioliittojen lopettamista. Nyt on aika kiihdyttää vauhtia eikä perääntyä, jotta voimme muuttaa naisten ja tyttöjen elämää ja tavoittaa heidät, jotka ovat eniten kehityksestä jäljessä.

Suunnittelemattomien raskauksien ehkäisy on tähän ensimmäinen askel, josta ei voida neuvotella. Kun ihmiset voivat tehdä tietoisia valintoja terveydestään, kehostaan ja tulevaisuudestaan, he voivat edistää menestynyttä yhteiskuntaa ja kestävämpää ja oikeudenmukaisempaa maailmaa.

Tohtori Natalia Kanem

Pääjohtaja

YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestö
UNFPA

*The invisible
crisis before
our eyes*

NÄKYMÄTÖN KRIISI

Maailmanlaajuisesti lähes puolet kaikista raskauksista on suunnittelemattomia, mikä tarkoittaa 121 miljoonaa raskautta joka vuosi ympäri maailmaa. Tämä on näkymätön kriisi, joka avautuu silmiemme edessä.

Suunnittelematon raskaus on

Henkilökohtainen kysymys

Elämää mullistavin valinta - haluaako tulla raskaaksi vai ei - ei ole monille ihmisille lainkaan mahdollinen.

Terveyskysymys

Yli 60 prosenttia suunnittelemattomista raskauksista - yli kolme viidestä - päättyy aborttiin ja monet niistä ovat vaarallisia abortteja. Vaarallinen abortti on yksi merkittävimmistä äityskuolemien syistä ja miljoonien sairaalahoitojen syynä joka vuosi.

Ihmisoikeuskysymys

Suunnittelematon raskaus on sekä syy että seuraus sukupuoleen perustuvalla syrjinnällä sekä naisten ja tyttöjen kehollisen itsemääräämisoikeuden rajoittamiselle.

Humanitaarinen kysymys

Konfliktialueilla sekä pakolaisleireillä ja muissa humanitaarisissa ympäristöissä elävillä naisilla on suuri suunnittelemattomien raskauksien riski erityisesti seksuaaliväkivallan vuoksi. Nämä naiset jäävät liian usein huomiotta kriisitilanteissa, vaikka näissä tilanteissa on suuri riski sukupuolistuneelle väkivallalle ja naiset kohtaavat usein esteitä lisääntymisterveyspalveluihin pääsyssä.

Kehityskysymys

Vaikka kaikissa maissa suunnittelemattomien raskauksien määrä on edelleen liian korkea, on suunnittelemattomien raskauksien ja pysähtyneen kehityksen välillä vahva yhteys.

Kestävän kehityksen tavoitteiden (erityisesti tavoitteiden 3 ja 5) saavuttamiseksi meidän on vähennettävä suunnittelemattomien raskauksien määrää. Se lisää naisten terveyttä, toimijuutta ja mahdollisuutta toteuttaa koko potentiaalinsa ja se taas lisää perheiden ja yhteiskuntien mahdollisuuksia.

© UNFPA/Fidel Évora

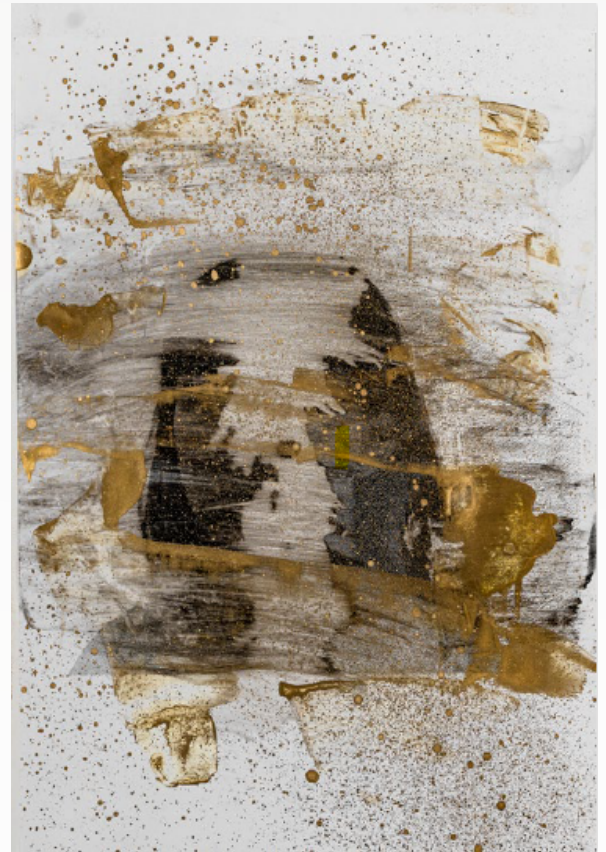
HENKILÖKOHTAINEN KRIISI, GLOBAALIT KUSTANNUKSET

Monet suunnittelemattomat raskaudet tapahtuvat naisen tahdosta huolimatta. Jotkut tulevat raskaaksi väkivallan tai pakottamisen seurauksena. Kriisit, olivatpa ne sitten ihmisen aiheuttamien konfliktien tai luonnonkatastrofien aiheuttamia, lisäävät sukupuolistunutta ja seksuaaliväkivaltaa. Toisille raskaus on oletusarvo eikä tietoinen valinta.

Suunnittelemattomalla raskaudella voi olla pitkäaikaisia seurauksia ja kustannuksia, jotka voivat jatkua sukupolvelta toiselle.

Monia näistä kustannuksista ei voida laskea, mutta ne ovat valtavia. Esimerkiksi kuluja, jotka syntyvät siitä, että miljoonat naiset ja tytöt lykkäävät tai keskeyttävät koulutuksensa ja/tai osallistumisensa työelämään ei voida tarkasti laskea.

Kuitenkin osa näistä kustannuksista on mahdollista laskea: Suunnittelemattomat raskaudet maksavat pelkästään terveydenhuoltojärjestelmille miljardeja dollareita. Ei-toivotuilla synnytyksillä on kielteisiä sosiaalisia, henkisiä ja fyysisiä seurauksia (mukaan lukien turvautuminen vaaralliseen aborttiin) ja ne lisäävät köyhyyttä.

© UNFPA/Fidel Evora

ENNALTAEHKÄISYN PRIORISOINTI

Meidän on tehtävä raskaudesta jokaisen oma valinta väistämättömyyden sijaan antamalla naisille ja tytöille mahdollisuus tehdä omia päätöksiä seksuaalisesta aktiivisuudesta ja äitiydestä. Jotta tämä tapahtuisi, meidän täytyy:

- Vähentää sukupuolten välistä eriarvoisuutta ja lisätä naisten ja tyttöjen vaikutusmahdollisuuksia.
- Taata mahdollisuus käyttää ehkäisyvälineitä sekä pääsy laadukkaisiin seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin kaikkialla, myös humanitaarisissa ympäristöissä kuten pakolaisleireillä.
- Kouluttaa nuoria seksuaalisuudesta ja lisääntymisestä.
- Parantaa naisten ja tyttöjen koulutus- ja työmahdollisuuksia, jotta he voivat itse tehdä tietoisia päätöksiä.

VASTUU TOIMIA

Suunnittelemattomat raskaudet ovat olleet liian pitkään näkymätön kriisi. UNFPA kehottaa päättäjiä ja yhteisön johtajia muuttamaan yhteiskunnan prioriteetteja ja mahdollistamaan naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutuminen.

- Päätöksenteossa on moninaisesti osallistettava naisia, kun vastataan suunnittelemattomien raskauksien kriisiin. Esimerkiksi yhteistyö naisjärjestöjen kanssa varmistaa, että tieto naisten ja tyttöjen todellisista tarpeista ovat kaiken politiikan pohjana.
- Päätöksenteon tueksi on investoitava tutkimukseen, jotta ymmärretään paremmin suunnittelemattoman raskauden syitä ja vaikutuksia. Lisäksi on varmistettava, että kaikilla on mahdollisuus käyttää heille sopivia ehkäisymenetelmiä.
- Terveystietojärjestelmien on varmistettava, että seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut ovat kaikille saatavilla ja ne tukevat kehollista itsemääräämisoikeutta (myös humanitaarisissa olosuhteissa).
- Kaikilla politiikan aloilla on edistettävä sukupuolten välistä tasa-arvoa. Tähän liittyy myös esteiden poistaminen naisten koulutukseen ja työelämään pääsyltä sekä innovatiivisten sosiaalisten tukiohjelmien tukemista.

Countries with higher levels of gender inequality had higher rates of unintended pregnancy.

- Meidän kaikkien – hallituksista yksilöihin – on kunnioitettava naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksia. Tämä tarkoittaa perheenjäsenten, tiedotusvälineiden, uskonnollisten johtajien ja kumppanien vakuuttamista siitä, että naisilla ja tytöillä on arvo muutoinkin kuin äitinä. Naisten ja tyttöjen on itsekin vaadittava omien oikeuksiensa kunnioittamista.

Näillä toimilla pääsemme lähemmäs yhteistä näkemystämme ihmiskunnasta: maailmasta, jossa jokainen raskaus on toivottu ja jokainen ihminen nauttii oikeuksiensa ja mahdollisuuksiensa täysimääräisestä toteutumisesta.

Lue koko raportti englanniksi [tästä linkistä](#) (PDF).